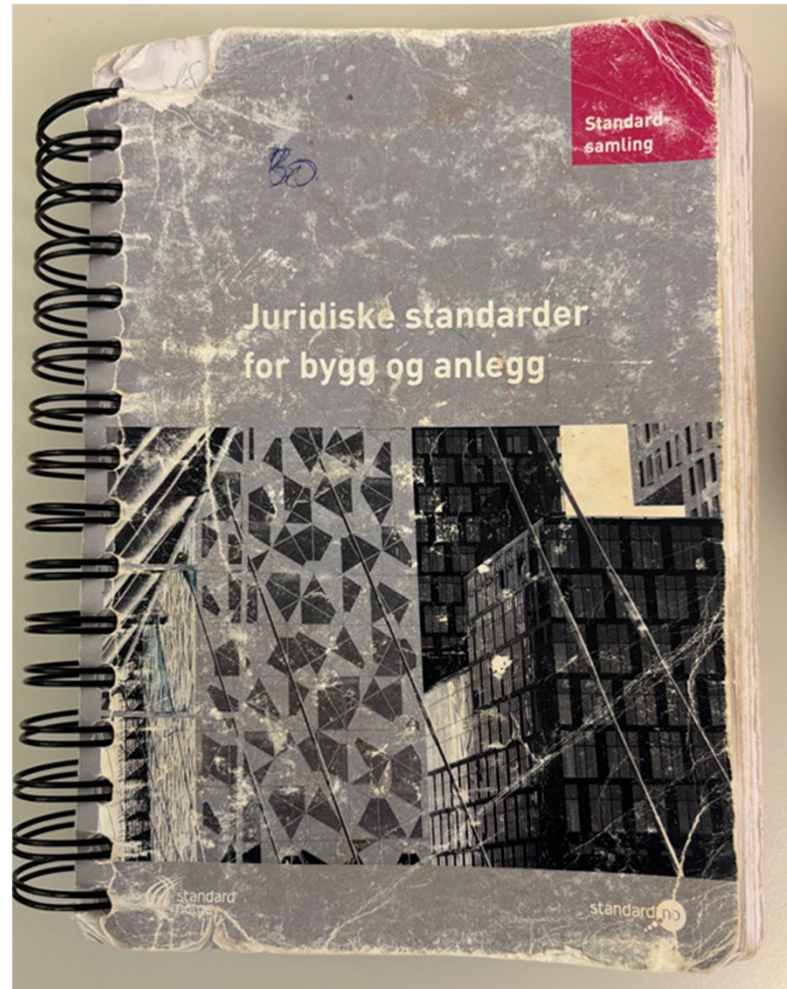

Seriøsitetskravene, sett fra entreprenørens side

Årsmøte i Norsk Forening for Bygge- og Entrepriserett
Øystein Seljeflot, EBA og Ruben Øverby, Skanska Norge AS

22. april 2025

Bakgrunn

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler i sak 1 for 2005

Forskrift | Dato: 30.05.2005

Opprinnelig utgitt av: Arbeids- og sosialdepartementet

Allmenngjøringsforskrift, bygg

2005

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

2008

Omforente Seriositetsbestemmelser (DFØ, NHO Byggenæringen, Fellesforbundet og KS)

2015 (2025)

Ny lov om offentlige anskaffelser

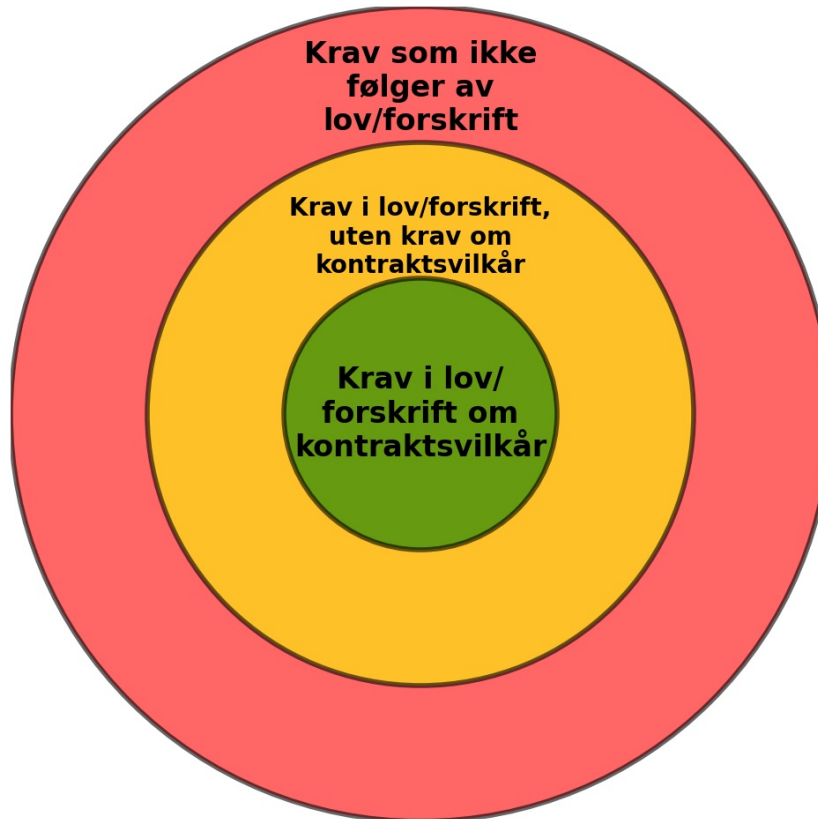
2017

Norgesmodellen

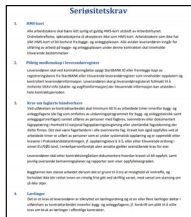
2022 -

Seriøsitetskrav

- Hvilke krav?
- Hvilke sanksjoner?

Seriøsitetskrav

Krav som ikke følger av lov/forskrift

- Leverandørregister (StartBANK el. tilsv.)
- Faglærte håndverkere

Krav i lov/forskrift uten krav om kontraktsvilkår

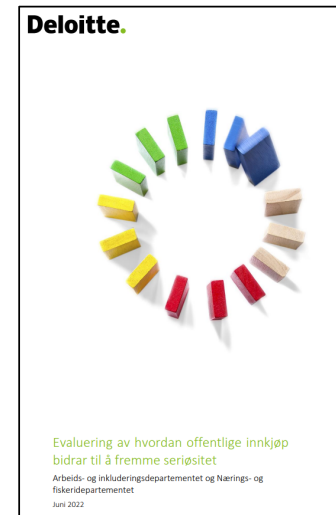
- Rapporteringsplikt til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR)
- Mislighold av kontraktsforpliktelser – konsekvenser for senere konkurranser

Krav om kontraktsvilkår

- Lønns- og arbeidsvilkår
- Obligatorisk tjenstepensjon
- HMS-kort
- Informasjonsplikt og språkferdigheter
- Krav til informasjon og sanksjoner
- Tilknytning til lærlingeordning og lærlingedeltakelse på kontrakten
- Betaling av lønn og annen godtgjørelse via bank m.v.
- Antall ledd underleverandør (to ledd)

Erfaringer?

Konkurranse om å stille strengest krav?

Deloitte.

Evaluering av hvordan offentlige innkjøp
bidrar til å fremme seriositet
Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Nærings- og
fiskeridepartementet
Juni 2022

Et tydelig funn i evalueringen er at offentlige oppdragsgivere i større grad enn før stiller strengere seriositetskrav i sine anskaffelser, men uten at disse nødvendigvis er tilpasset realiteten i virksomheten eller i bransjen som skal levere oppdraget, og uten at kravene faktisk følges opp etter at kontrakten er inngått. En rekke aktører som er intervjuet i evalueringen viser til at det særlig i en del kommuner synes å ha blitt en konkurranse om å være «best i klassen» på å stille krav. Samtidig viser evalueringen at kravene ofte ikke følges opp gjennom kontroller av leverandørenes etterlevelse.

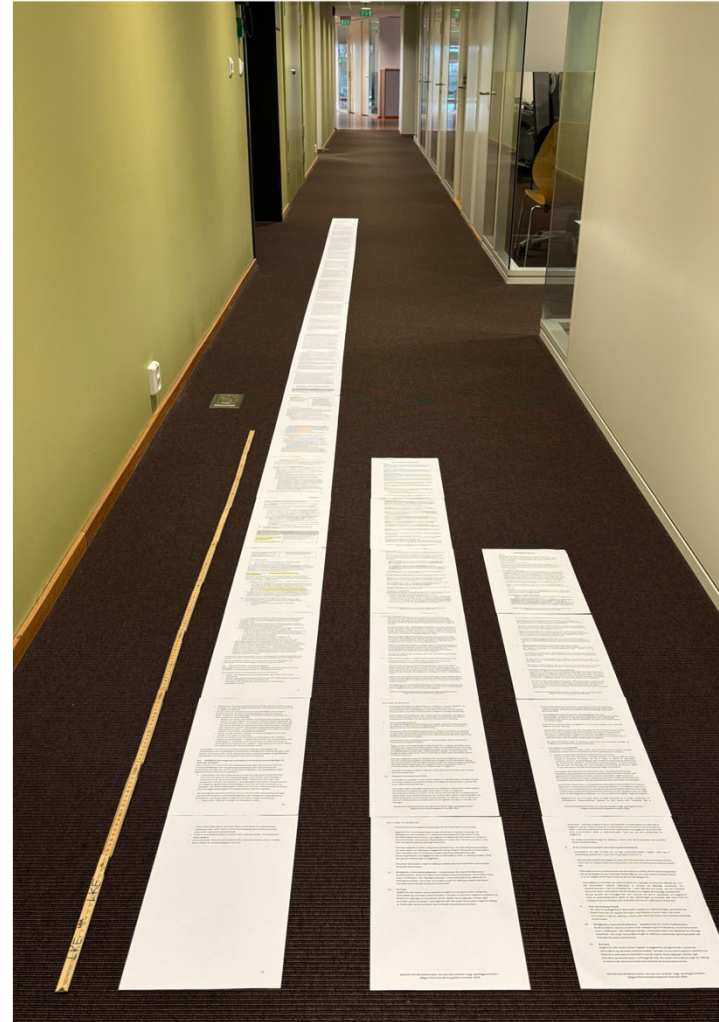
Risiko for krav som kan virke mot sin hensikt

For at seriøsitetsskravene som stilles skal ha ønsket effekt er det nødvendig at kravene er hensiktsmessige, forholdsmessige og følges opp. Dagens praksis for å stille seriøsitetsskrav i anskaffelser innebærer etter Deloitte vurdering risiko for at det stilles krav som kan virke mot sin hensikt. For det første skyldes dette at det stilles krav

Konkurranse?

- Hvem er «best i klassen»?

Bruk Omforente seriøsitetsbestemmelser (DFØ, KS, Fellesforbundet og NHO Byggenæringen)

Anbefalte seriøsitetsbestemmelser i bygg- og anleggskontrakter

Store utfordringer med arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i bygg- og anleggsnæringen krever nye og effektive tiltak. Et viktig tiltak er at kontraktene til offentlige oppdragsgivere inneholder krav som hindrer at useriøse aktører kommer inn i prosjektene, og sanksjoner ved mislighold.

Fellesforbundet, NHO Byggenæringen, KS og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) står sammen bak forslag til seriøsitetsbestemmelser til bruk i bygg- og anleggskontrakter.

Flere offentlige oppdragsgivere har allerede innført slike seriøsitetsbestemmelser og kontrollordninger for å sikre at kravene blir oppfylt.

De anbefalte seriøsitetsbestemmelsene omfatter dels forhold som etter regelverket må kontraktreguleres, og dels bestemmelser som anbefales brukt. Bestemmelsene stiller krav til lønns- og arbeidsvilkår, HMS-kort, krav om faglærte håndverkere og lærlinger i prosjektene, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA), begrensninger i adgangen til bruk av underleverandører, obligatorisk tjenestepensjon (OTP) mv. Bestemmelsene sikrer også adgang til kontroll og revisjon av at kravene etterleves.

Oppdaterte Omforente Seriøsitetsbestemmelser pr. mars 2025¹

Fellesforbundet, NHO Byggenæringen, KS og DFØ står sammen bak Omforente Seriøsitetsbestemmelser.

For å nå målsettingen om flere lærlinger innenfor bygg- og anleggsnæringen og å motvirke økonomisk kriminalitet, er det i bestemmelsen om lærlinger stilt krav om at minst 10 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsfagene samlet utføres av lærlinger (tidligere 7 %). Kravet kan delvis oppfylles ved bruk av praksiskandidater, jf. opplæringslova § 23-2. Tilsvarende er prosentkravet i bestemmelsen om faglærte håndverkere nå økt fra 40 % til 50 %.

Den angitte prosentsetningen på 10 % er fastsatt etter en vurdering av innhentet statistikk som viser antall tilgjengelige lærlinger innenfor bygg- og anleggsfagene på landsbasis. Statistikken tilsier at det skal være fullt mulig å oppfylle prosentkravet i alle landets fylker. At kravet delvis kan oppfylles ved bruk av praksiskandidater støtter også dette. Prosentkravet anses derfor som forholdsmessig i de fleste tilfeller.

Byggherren må vurdere om kravet (minst 10 %) er forholdsmessig i den enkelte konkurranse. Dersom kravet ikke er forholdsmessig må pkt. 4, annet avsnitt, slettes eller prosentsetningen endres. I enkelte kontrakter kan det også være aktuelt å stille et strengere prosentkrav.

¹ Bestemmelsene ble revidert desember 2020, på bakgrunn av endringer i regelverk, herunder anskaffelsesforskriften. Denne oppdaterte versjonen inneholder justeringer i tråd med regjeringens vedtak i kraft 1.1.2024.

Spesielle kontraktsbestemmelser som skal sikre seriøsitet i bygg- og anleggskontrakter –

Kost-nytteanalyse?

dfø

Anskaffelser.no
Fagsider om offentlige anskaffelser

Hvordan stille strengere krav til
seriøsitet enn regelverket
krever

Bruk veilederen om handlingsrommet
for strengere seriøsitetskrav.

Balanserte kontrakter

- Anskaffelsesforskriften § 8-12 og § 19-1

«Der det finnes fremforhandlede og **balanserte kontraktsstandarder**, skal oppdragsgiveren som hovedregel bruke disse.»

- Seriøsitetskrav og sanksjoner bør også være balanserte

Iht liste

Deres ref

Vår ref
22/4177-1

Dato
30. mai 2022

Balanserte kontraktsvilkår i offentlige anskaffelser

Offentlige anskaffelser utgjør en betydelig del av den norske økonomien. Dere som offentlige oppdragsgivere bidrar hver dag til å løse viktige samfunnsutfordringer, samtidig som dere tar samfunnsansvar.

Mange næringsdrivende, også blant deres leverandører, opplever nå en krevende situasjon. Etter å ha kommet gjennom pandemiens utfordringer knyttet til blant annet transport, ser vi

Uklare, ubalanserte krav og sanksjoner

Lønns- og arbeidsvilkår - hva sier forskriften?

 LOVDATA

 Søk etter lover, forskrifter, dommer, stortingsvedtak, tariffavtaler

Søk

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter mv

 Innholdsfortegne

 § 5a. *Krav til kontraktsvilkår om lønns- og arbeidsvilkår*

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal oppdragsgiver stille kontraktsvilkår om at lønns- og arbeidsvilkår er i samsvar med gjeldende forskrifter.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal oppdragsgiver stille kontraktsvilkår om lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

0 Tilføyd ved forskrift [29 aug 2023 nr. 1363](#) (i kraft 1 jan 2024).

Eksempel – Oslomodellen

2. Seriositetskravene

A) Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes blant annet arbeidstid, lønn herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, obligatorisk tjenstepensjon og dekning av utgifter til reise, kost og losji.

På områder som er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn allmenngjøringsforskriften for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av allmenngjort tariffavtale, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av allmenngjort eller landsomfattende tariffavtale, skal Leverandøren se hen til allmenngjort eller landsomfattende tariffavtale for lignende arbeidsvilkår, og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for medvirkende arbeidere som ikke er dårligere enn disse.

Der det ikke finnes allmenngjort eller landsomfattende tariffavtale for lignende arbeidsvilkår, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være vesentlig dårligere enn det som er normalt i yrket og som det er naturlig å sammenligne med.

Der Leverandøren eller underleverandør tilbyr innkvartering for arbeidere som medvirker til utførelse av denne kontrakten, skal Leverandøren på forespørsel dokumentere at innkvarteringen er forsvarlig, økonomisk, trykksatt og vedlikeholdt i samsvar med arbeidsmiljøloven eller tariffavtaler der disse vilkår byes inn i innkvartering. Leverandøren skal også på forespørsel dokumentere at innkvartering av husene er i henhold til arbeidsmiljøloven og huseloven.

2

Leverandøren skal på forespørsel vedlegge skriftlig dokumentasjon av krav som følger av denne bestemmelsen og opplyse. Dokumentasjonen som minimum kan kreves er kopi av arbeidsavtale, lønnsliste, timeliste, arbeidernes CV og arbeidsgiverens bankutskrift.

Leverandøren og eventuelle underleverandører plikter å føre timelister. Timelistene skal minimum vise dato og klokkeslett for arbeidets begynnelse og slutt, varighet på innpakkede posser, og det totale antall arbeidstimer per dag og per uke. Det skal fremgå tydelig hvilke oppdrag timene gjelder for.

Leverandøren skal på forespørsel dokumentere skriftlig avtale om trekk i lønn, gjensvinstfordeling av arbeidstid og arbeidsløst.

Leverandøren skal på forespørsel dokumentere betaling for kostnader knyttet til kost, losji og reise der arbeidene har vært til utplassering.

Leverandøren skal gjennomføre nødvendig kontroll hos sine underleverandører for å påse at pliktene etter denne bestemmelsen overføres. Deres navn skal leveres ved kontroll.

Leverandøren skal for øvrig overholde den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljøloven.

Ved brudd på denne bestemmelsen skal Leverandøren rette forholdet umiddelbart. Oppdragsgever har rett til å holde tilbake et forholdsmessig beløp på opptil tre ganger størrelsen besparelsen frem til forholdet er rettet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Oppdragsgever rett til å legge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig eskorte vedrørende til Leverandøren. Beløpet skal ikke være mindre enn kr 1.500 per brudd per person. Ved vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Oppdragsgever.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underleverandør, kan Oppdragsgever kreve at Leverandøren skifter ut underleverandør. Utskiftningen skal skje uten kostnad for Oppdragsgever.

Ved vesentlig brudd på denne bestemmelsen kan Oppdragsgever heve avtalen, uavhengig av om Leverandøren retter forholdene. Dermed Oppdragsgever hever kontrakten med Leverandøren, kan Oppdragsgever kreve å få tiltransportert Leverandørens kontrakter med underleverandører.

Alle arbeidere Leverandøren legger for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal innholdes tilsvarende bestemmelser.

2. Seriositetskravene

A) Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes blant annet arbeidstid, lønn herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, obligatorisk tjenstepensjon og dekning av utgifter til reise, kost og losji.

På områder som er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn allmenngjøringsforskriften for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av allmenngjøringsforskrift eller landsdekkende tariffavtale,

Hele aml?

blant annet?

Eksempel – Oslomodellen

pliktene etter denne bestemmelsen overholdes. Personvern skal ivaretas ved kontroll.

hele aml?

Leverandøren skal for øvrig overholde den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov.

Ved brudd på denne bestemmelsen skal Leverandøren rette forholdet umiddelbart. Oppdragsgiver har rett til å holde tilbake et forholdsmessig beløp på opptil to ganger uberettiget besparelse frem til forholdet er rettet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Oppdragsgiver rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Leverandøren. Beløpet skal ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd per person. Ved vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Oppdragsgiver.

«forholdsmessig gebyr»

- Øvre grense?
- Varslingsfrist?
- Hva er et brudd?
- Frist for fremsettelse av krav?

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underleverandør, kan Oppdragsgiver kreve at Leverandøren skifter ut underleverandør. Utsiftingen skal skje uten kostnad for Oppdragsgiver.

Ved vesentlig brudd på denne bestemmelsen kan Oppdragsgiver heve avtalen, uavhengig av om Leverandøren retter forholdene. Dersom Oppdragsgiver hever kontrakten med Leverandøren, kan Oppdragsgiver kreve å få tiltransportert Leverandørens kontrakter med underleverandører.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

B) Krav om elektronisk betaling og oppgjør

2. Seriositetskravene

A) Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes blant annet arbeidstid, lønnsberegning, overtidstillegg, skift- og turnusordning og ferieordning, tilgjengelighet til personvern og dekning av utgifter til reise, kost og logi.

På områder som er dekket av forskrift om allmenngjort tariffordning, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn allmenngjort tariffordning for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffordning, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være dårligere enn landsomfattende tariffordning for den aktuelle bransje.

På områder som ikke er dekket av allmenngjort eller landsomfattende tariffordning, skal Leverandøren se hen til allmenngjort eller landsomfattende tariffordning for lignende arbeidsskilt, og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse.

Der det ikke finnes allmenngjort eller landsomfattende tariffordning for lignende arbeidsskilt, skal medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår ikke være vesentlig dårligere enn det som er normalt i yrket og som det er naturlig å sammenligne med.

Der Leverandøren eller underleverandør tilbyr innkvartering for arbeidets lønns- og arbeidsvilkår, skal Leverandøren se hen til allmenngjort eller landsomfattende tariffordning for lignende arbeidsskilt, og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse. Der Leverandøren eller underleverandør tilbyr innkvartering for arbeidets lønns- og arbeidsvilkår, skal Leverandøren se hen til allmenngjort eller landsomfattende tariffordning for lignende arbeidsskilt, og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for medvirkende arbeidets lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn disse.

2

Leverandøren skal på forespørsel vederlagsfritt dokumentere at krav som følger av denne bestemmelsen er oppfylt. Dokumentasjonen som minimum kan kreves er kopi av arbeidskontrakt, lønnsberegning, timeliste, arbeidstidens CV og arbeidsgiverens bankkonto.

Leverandøren og eventuelle underleverandører plikter å føre timelister. Timelistene skal minimum vise dato og klokkeslett for arbeidets begynnelse og slutt, varighet på innpakkede posser, og det totale antall arbeids-timer per dag og per uke. Det skal fremgå tydelig hvilke oppdragstimer gjelder for.

Leverandøren skal på forespørsel dokumentere skriftlig avtale om trekk i lønn, gjennomføringsføring av arbeidstid og arbeidstid.

Leverandøren skal på forespørsel dokumentere betaling for kostnader knyttet til kost, logi og reise der arbeidets lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt.

Leverandøren skal gjennomføre nødvendig kontroll hos sine underleverandører for å påse at pliktene etter denne bestemmelsen overholdes. Personvern skal ivaretas ved kontroll.

Leverandøren skal for øvrig overholde den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov.

Ved brudd på denne bestemmelsen skal Leverandøren rette forholdet umiddelbart. Oppdragsgiver har rett til å holde tilbake et forholdsmessig beløp på opptil to ganger uberettiget besparelse frem til forholdet er rettet.

Ved brudd på denne bestemmelsen har Oppdragsgiver rett til å ilegge et forholdsmessig gebyr og/eller forholdsmessig avkorte vederlaget til Leverandøren. Beløpet skal ikke være mindre enn kr 1 500 per brudd per person. Ved vurderingen av hva som er forholdsmessig, skal det særlig legges vekt på bruddets alvorlighetsgrad, omfang, varighet og betydning for Oppdragsgiver.

Ved vesentlig brudd på bestemmelsen hos underleverandør, kan Oppdragsgiver kreve at Leverandøren skifter ut underleverandør. Utsiftingen skal skje uten kostnad for Oppdragsgiver.

Ved vesentlig brudd på denne bestemmelsen kan Oppdragsgiver heve avtalen, uavhengig av om Leverandøren retter forholdene. Dersom Oppdragsgiver hever kontrakten med Leverandøren, kan Oppdragsgiver kreve å få tiltransportert Leverandørens kontrakter med underleverandører.

Alle avtaler Leverandøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Hvis arbeid for andre byggherrer i samme periode som arbeidstakerne også medvirker til oppfyllelse av vår kontrakt, har betydning for korrekt oppfyllelse av vår kontrakt, gjelder dokumentasjonsplikten også dette. Eksempelvis omfatter dokumentasjonsplikten alt arbeid som er utført i perioden uavhengig av byggherre, for at byggherre skal kunne kontrollere at kontraktens bestemmelser om arbeidstid er overholdt og at korrekt overtidbetaling er gitt.

Hva sier DFØs veileder om dette?

Hvordan stille strengere krav til seriositet enn regelverket krever

Eksempel på krav om lønns- og arbeidsvilkår

Det følger av forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter mv. § 5 at krav om lønns- og arbeidsvilkår kun kan stilles til ansatte og personer hos leverandøren og underleverandører som «direkte medvirker til å oppfylle kontrakten».

Det kan derfor ikke stilles krav til alle ansatte hos leverandøren og eventuelle underleverandører, hvis ikke alle de ansatte faktisk deltar i arbeidet på

kontrakten med oppdragsgiver. Kravet kan heller ikke stilles for arbeid på kontrakter med andre oppdragsgivere, fordi kravet da mangler den nødvendige tilknytningen til leveransen på kontrakten med oppdragsgiver.

Eksempel – antall ledd

- **Anskaffelsesforskriften § 8-13 og § 19-3**
Oppdragsgiver skal stille krav om
maksimalt to ledd UE

§ 19-3. Begrensning av antallet ledd i leverandørkjeden

(1) Oppdragsgiveren skal stille krav om at leverandørene kan ha maksimalt to ledd i leverandørkjeden under seg når leverandøren skal utføre bygge- og anleggsarbeider eller renholdstjenester som er omfattet av CPV-kode 90910000 (rengjøring).

Eksempel – antall ledd (1 ledd)

B.3.8. Begrensning i antall ledd underentreprenører (NS 8407 pkt.10)

Følgende kommer i tillegg til NS 8407 pkt. 10.1

Totalentreprenøren kan ikke ha flere enn ett ledd underentreprenør i kjede under seg. Innleie av personell regnes som ett ledd. Byggherren kan godta flere ledd dersom det på grunn av uforutsette eller spesielle omstendigheter gjør det nødvendig for å få gjennomført kontraktsarbeidene. Prosjekterende er ikke omfattet av denne bestemmelsen.

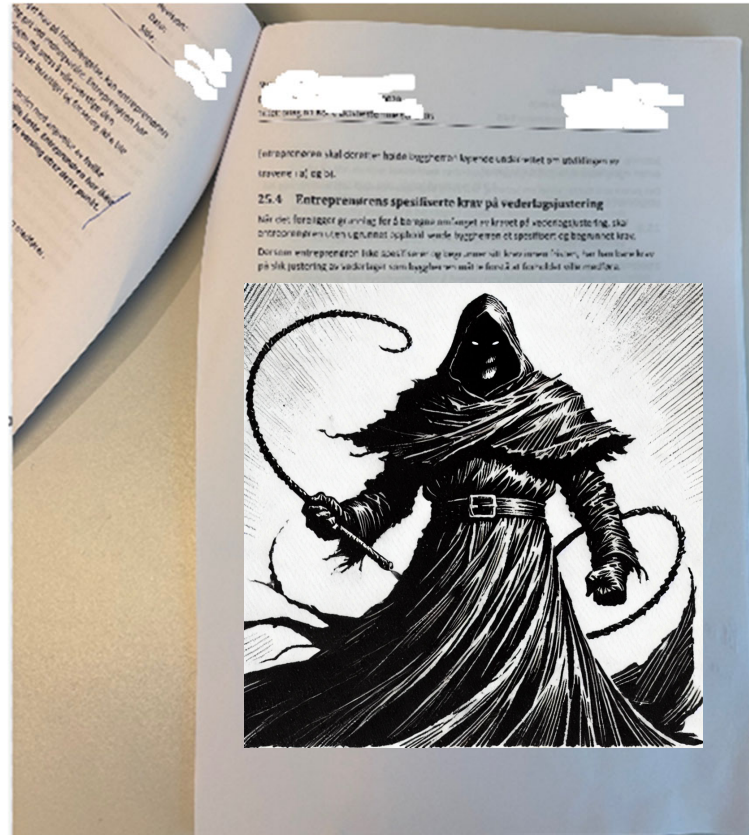
Hva sier DFØs veileder om dette?

Hvordan stille strengere krav til
seriøsitet enn regelverket
krever

Det er videre viktig å presisere at bestemmelsen kun gjelder bruk av underleverandører i direkte kjede nedover som gjør arbeid eller yter en tjeneste direkte som en del av kontrakten. For kontrakter som omfattes av bestemmelsene vil ikke sideordnede (horisontale) underleverandører med direkte kontakt med hovedleverandøren omfattes. Dette gjelder uavhengig av antall sideordnede underleverandører. Lange horisontale kjeder av underleverandører krever imidlertid god kontroll og oppfølging. Heller ikke innleie hos en underleverandør som leier inn arbeidskraft i henhold til arbeidsmiljølovens regler regnes som et eget ledd i leverandørkjeden.

Sanksjoner

Skanska kritisk til byggherrens sanksjoner – trakk seg fra konkurranse

Skanska Norge trakk seg fra konkurransen om å bygge ny Klemetsrud skole. Entreprenøren mener Oslo kommune har et ensidig fokus på strenge sanksjoner og dagbøtter.

Oslobygg om Skanskas valg: – Et tankevekkende signal

– Når vi får en direkte tilbakemelding fra en så stor aktør er det selvfølgelig et tankevekkende signal.

"Vi må ha et ris bak speilet og bruker sanksjonene fornuftig"

Objektiv fortolkning av avtalen med stor vekt på ordlyden

Sanksjoner – eksempel

Innholdsfortegnelse

1. Formål og virkeområde.....	2
2. Seriøsitetsskravene.....	2
A) Krav til lønns- og arbeidsvilkår.....	2
B) Krav om elektronisk betaling og oppgjør.....	3
C) Krav om elektronisk utbetaling av lønn til arbeidets bankkonto.....	4
D) Krav om yrkesmessig integritet og dokumentasjonsplikt.....	4
E) Oppdragsgivers rett til å gjennomføre revisjon og stedlig kontroll.....	4
F) Konsekvenser ved brudd på konkurranselovgivningen.....	5
G) Krav om oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser.....	5
H) Krav om begrensning i antall ledd underleverandører i vertikal kjede.....	6
I) Krav om bruk av fast ansatte i 100 % stilling.....	7
J) Krav om dokumentert yrkesskadeforsikring.....	8
K) Krav om dokumentert obligatorisk pensjonsordning.....	8
L) Leverandørens informasjonsplikt.....	9
M) Krav om forhåndsgodkjenning av underleverandører og kontraktsmedhjelpere.....	9
N) Krav til internkontroll og sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA).....	10
O) Krav om forhåndsregistrering av mannskapslistene og føring av oversiktslistene.....	11
P) Krav om inn- og utregistrering med gyldig HMS-kort fra første dag.....	11
Q) Krav om registrering og overføring av data fra Leverandøren for bygge- og anleggsoppdrag.....	12
R) Krav om pliktig medlemskap i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister.....	12
S) Krav om at minst 50 % av arbeidede timer skal utføres av faglærte.....	13
T) Krav om fullmakt til å innhente opplysninger gjennom utvidet skatteattest.....	14
U) Krav om adskilte garderobes.....	14
V) Krav til bruk av lærlinger.....	14
3. Aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.....	15
3.1 Kravsett A: Alminnelige krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.....	15
3.1.1 Kvalifikasjonskrav.....	15

Forholdsmessig gebyr – ingen begrensning

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Gebyr (kr 1500 per hverdag)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Stansingsrett og dagmulkt etter kontrakten ved forsinkelse

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Gebyr (kr 1500 per brudd pr. hverdag)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Gebyr (kr 750 per brudd pr. person)

Gebyr (kr 1500 pr. hverdag)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Gebyr (kr 1500 pr. hverdag)

Forholdsmessig gebyr – inntil 1 % av kontraktsummen (per brudd?)

Gebyr (kr 1500 pr. hverdag)

Sanksjoner – eksempel (forts.)

Pkt. 11 "Forhold på byggeplassen"

- Pkt. 11.1 Brudd på bestemmelse om bytte av nøkkelpersonell er sanksjonert med dagmulkt på kr 10 000 med maksgrense på kr 300 000 eller 10 % av kontraktssummen,
- Brudd på pkt. 11.2 om Sikkerhet, helse, arbeidsmiljø og ytre miljø er sanksjonert bla med dagmulkt på 1 promille av kontraktssummen
- Brudd på pkt. 11.5 om krav til faglærte er sanksjonert med tilbakehold av 1 % av kontraktssummen og eventuelt avkortning med samme beløp
- Brudd på pkt. 11.6 om krav til lærlinger er sanksjonert med blant annet bot på 1 % av kontraktssummen

Pkt. 12 "Etiske krav"

- Brudd på pkt. 12.1.1 om etterlevelse av ILOs kjernekonvensjoner er sanksjonert med blant annet bot på inntil 10 % av kontraktssummen per mislighold etter byggherrens skjønn, jf. pkt. 12.3.
- Brudd på pkt. 12.1.2 om krav til lønns- og arbeidsvilkår er sanksjonert med blant annet bot på inntil 10 % av kontraktssummen per mislighold etter byggherrens skjønn, jf. pkt. 12.3
- Brudd på pkt. 12.2 med krav til oppfølging, herunder påseplikt om at ansattes rettigheter etterleves, er sanksjonert med blant annet bot på inntil 10 % av kontraktssummen per mislighold etter byggherrens skjønn, jf. pkt. 12.3
- Brudd på pkt. 12.6 om ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter kan medføre blant annet bot på inntil 10 % av kontraktssummen per mislighold etter byggherrens skjønn, jf. pkt. 12.6.2 som viser til pkt. 12.3.

Pkt. 20 "Dagmulktbelagte frister" som blant annet fastsetter dagmulkt for

- Pkt. 20 a) frist til å levere fremdriftsplanv
- Pkt. 20 b) igangsetting av arbeid
- Pkt. 20 c) frist til å revidere fremdriftsplan
- Pkt. 20 d) levering av FDVU dokumentasjon.

Sanksjoner - eksempel (forts)

13.3 Brudd

...

Ved manglende utbedring vil det etter byggherrens skjønn kunne påløpe en bot på inntil 10 % av kontraktssummen per mislighold.

...

- 10 % av kontraktssummen
- Etter byggherrens skjønn
- 10 %«per mislighold» - hvor mange?
- Hva er frist for å varsle/kreve bot? Sluttoppgjør?

Sanksjoner - eksempel (forts)

2.6 Brudd på seriøsitetsskrav

Sanksjonene som fremgår av dette punkt er ikke underlagt kontraktens ansvarsbegrensninger i kapittel C1 punkt 40.3 eller [punkt 2.1](#) ovenfor. Ileggelse av sanksjoner etter dette punkt fratar ikke byggherren retten til å benytte andre misligholdsbeføyelser i kontrakten, herunder retten til å heve kontrakten.

Punkt i C2.2	Beskrivelse av forholdet	Byggherrens sanksjon
2 3.1 3.3 3.5 3.7 3.8 3.16 3.17	Brudd på plikten til å fremlegge dokumentasjon etter forespørsel fra byggherren	Dersom totalentreprenøren ikke oversender dokumentasjon innen 14 dager etter at byggherren har sendt forespørsel om dette, skal totalentreprenøren betale en bot på NOK 3000 per dag inntil tilfredsstillende dokumentasjon er mottatt.
3.3 3.5 3.7 3.12 3.13 3.14	Brudd på krav til ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold Brudd på krav til lønns- og arbeidsvilkår Brudd på krav til obligatorisk tjenestepensjonsordning (OTP) Brudd på krav om begrensning av antallet ledd i leverandørkjeden Brudd på krav om faglært bemanning Brudd på krav om lærlingordning og bruk av lærlinger	Byggherren har rett til å ilegge en bot på inntil 10 promille av kontraktssummen.
3.8	Brudd på krav om bruk av elektronisk betalingsmiddel	Byggherren har rett til å ilegge en bot på NOK 3000 per tilfelle.
3.10	Brudd på krav til HMS-kort	Byggherren har rett til å ilegge en bot på NOK 2000 per tilfelle.

«byggherren har rett til å ilegge bot på inntil 10 promille av kontraktssummen»

- Hva slags brudd gir rett til bot på 1 % av kontraktssummen?
- 1 % vil ofte være flere millioner kroner
Forholdsmessighet? Forutsigbarhet? Videreføring?
- Er 1% maks bot pr. bestemmelse, pr. mislighold eller noe annet?
- Kan bot ilegges selv om brudd rettes?
- Kan bot og andre sanksjoner alltid unngås ved å rette ("rettefella")?
- Må byggherre varsle at det vil bli ilagt bot (eller andre sanksjoner) ved manglende retting?
- Hvilken frist gjelder for å ilegge bot?
- Hvilke andre sanksjoner enn bot gjelder og hva er terskelen for å bruke andre sanksjoner?

Sanksjoner - eksempel (forts)

4. Misligholdsbeføyelser

Ved brudd på seriøsitetskravene eller krav til system for å sikre etterlevelse av seriøsitetskravene, herunder ved mangelfull oppfyllelse av dokumentasjonsplikten, skal totalentreprenøren uten ugrunnet opphold rette bruddet. Dokumentasjon på retting skal oversendes til byggherren for godkjenning uten ugrunnet opphold etter at retting er foretatt.

Ved brudd har byggherren i tillegg rett til å ilegge totalentreprenøren sanksjoner som angitt i kapittel C2.5.

Dersom bruddet har skjedd hos en kontraktsmedhjelper, gir dette byggherren saklig grunn til å kreve utskifting av kontraktsmedhjelperen.

Flere spørsmål:

- Kan BH kreve utskifting ved alle "brudd"
- Kan BH kreve utskifting selv om kontraktsmedhjelper retter (alltid/aldri)?

Sanksjoner - eksempel (forts)

E.	Frister, dagmulkt og fremdrift.....	50
E.1.	Frister.....	50
E.2.	Dagmulkt og sanksjoner.....	50
E.2.1.	Dagmulkt.....	50
E.2.2.	Sanksjoner.....	50
E.2.3.	Standardbøter ved utskiftning av nøkkelpersonell.....	51

E.2.1. Andre dagmulkt

Det påløper dagmulkt på kr. 100 000,- pr. hverdag ved ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft.

Det påløper dagmulkt på kr. 100 000,- pr. hverdag ved brudd på krav innenfor internkontroll og SHA i konkurransegrunnlaget, eventuelle pålegg, forskrifter og lover.

Det påløper dagmulkt på inntil 0,1 % av kontraktssummen pr. hverdag for brudd på miljøbestemmelser, minimumsbeløpet bestemmes forholdsmessig.

Eventuell ileggelse av dagmulkt skal motregnes månedlig faktura fra totalentreprenør.

Sanksjoner - eksempel (forts)

E.2.1. Andre dagmulkter

Det påløper dagmulkt på kr. 100 000,- pr. hverdag ved ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft.

Det påløper dagmulkt på kr. 100 000,- pr. hverdag ved brudd på krav innenfor internkontroll og SHA i konkurransegrunnlaget, eventuelle pålegg, forskrifter og lover.

Det påløper dagmulkt på inntil 0,1 % av kontraktssummen pr. hverdag for brudd på miljøbestemmelser, minimumsbeløpet bestemmes forholdsmessig.

Eventuell tilleggelse av dagmulkt skal motregnes månedlig faktura fra totalentreprenør.

Spørsmål stilt i konkurransen:

- Vil BH varsle brudd og gi frist for retting før dagmulkt påløper? Svar: **NEI**
- Finnes det nedre grense for brudd? Svar: **NEI**

Avvik fra NS

«Farlig byggetid» - eksempel

14 Pkt. 33

Gjeldende pkt. 33.1 nytt annet avsnitt:

Totalentreprenøren har kun krav på fristforlengelse hvis det samlede kravet overstiger 15 % av byggetiden mellom avtalt oppstart for kontraktarbeidene og sluttfristen for kontraktarbeidene. Hvis det samlede kravet overstiger 15 %, har totalentreprenøren kun krav på fristforlengelse for den del av kravet som overstiger 15 %.

«Uaktsomt» krav til aktsomhetsvurderinger - eksempel

3.1.2 Kontraktskrav

A Krav til aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

A.1 Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

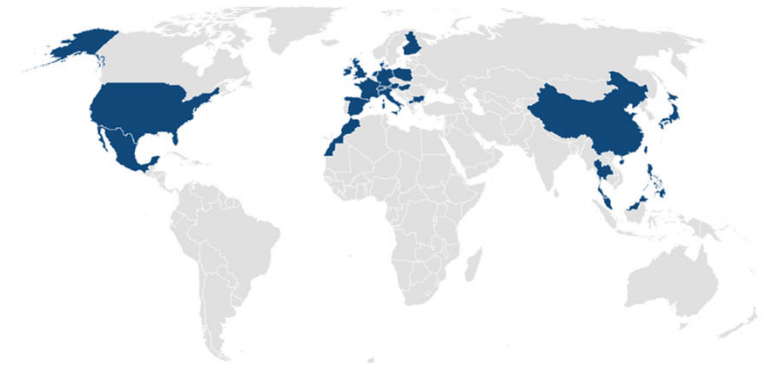
Leverandøren skal arbeide for å ivareta grunnleggende menneskerettigheter, anstendige arbeidsforhold og internasjonal humanitærrett, samt hindre miljødeleggelser og korrupsjon. Dette skal gjøres ved å benytte metoden for aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderingene skal omfatte alle leveransene, inkludert varer (fra råvarestadiet via produksjon av komponenter til ferdig produkt), tjenester (blant annet transport), og/eller andre innsatsfaktorer som bidrar til å oppfylle denne kontrakten.

- Gir en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden, inkludert deres hovedkomponenter og råvarer, etter Oppdragsgivers nærmere angivelse

«Uaktsomt» krav til aktsomhetsvurderinger - realiteten

- 296 komponenter
- 138 leverandører
- 25 land

Er skreddersøm alltid bra?

